

CZU

REGLEMENTĂRILE JURIDICE INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Sergiu TUREȚCHI,

doctorand, Universitatea de Studii Europene

Protejarea mediului este esențială pentru calitatea vieții generațiilor prezente și viitoare. Prevenirea poluării și protecția mediului presupune reglementări juridice între state și adoptarea de reguli comune în acest sens. Problema combaterii poluării și a stabilizării factorilor cu impact deosebit asupra mediului înconjurător, și chiar asupra continuării în bune condiții a vieții pe întreaga suprafață a Terrei, a făcut ca statele să colaboreze între ele pentru rezolvarea acestora. Pe parcursul ultimilor ani au fost semnate o serie de convenții, acorduri în diverse domenii ale protecției mediului.

Acest articol face o analiză a principalelor acte care reglementează juridic la nivel internațional protecția mediului înconjurător.

Cuvinte-cheie: mediu înconjurător, poluare, protecția mediului, cooperare, convenție, resurse naturale.

INTERNATIONAL LEGAL REGULATIONS REGARDING ENVIRONMENTAL PROTECTION

Sergiu TUREȚCHI,

Phd, student University of European Studies

Environmental protecting is essential for the life quality of present and future generations. Pollution prevention and environmental protection suppose regulations between states and the adoption of common rules in this sense. The problem of pollution combating and stabilizing factors with an important impact on the environment and even on the continued good living conditions throughout the Earth, have made states to cooperate with each other to solve them. Over the past years, a number of conventions, agreements have been signed in various areas of environmental protection.

This article makes an analysis of the main legal acts that regulate the environment protection at the international level.

Keywords: environment, pollution, environmental protection, cooperation, convention, natural resources.

Introducere. Pentru un mediu pur ecologic este necesar ca politica națională internă a fiecărui stat să fie mai eficientă nu numai din vorbe, dar și prin fapte. Degradarea mediului din ultimele decenii s-a majorat treptat la o limită periculoasă pentru Terra, încât schimbarea situației va putea fi posibilă doar prin reglementări juridice internaționale între diferite state ale lumii:

1. Calitatea negativă a mediului dintr-un stat se datorează nu numai acțiunilor unor factori aflați pe teritoriul statului respectiv, ci și unor surse de poluare care se află în afara granițelor sale și care țin de diversele activități desfășurate pe teritoriul altor state.

2. Din patrimoniul comun al întregii omeniri, la care au acces toate statele lumii și a cărui utilizare necorespunzătoare constituie una dintre cauzele principale de afectare a echilibrului ecologic existente la nivel planetar. Respectiv, se impune adoptarea unor măsuri de reglementare a modului în care trebuie folosit

acest patrimoniu, cu stabilirea drepturilor și obligațiilor pe care și le asumă fiecare stat, precum și inițierea unor programe internaționale în vederea înlăturării disfuncționalităților și refacerii echilibrului inițial.

3. Faptul, că ceea ce se întâmplă în interiorul granițelor naționale, aduce efecte negative în raport cu mediul ce transcende aceste granițe și face mai evidentă cerința reglementării, prin convenții internaționale, a obligațiilor pe care le au statele în privința prevenirii extinderii consecințelor negativilor ale activităților ce se desfășoară pe teritoriul lor în teritoriile statelor vecine.

4. În final, dacă ecosfera constituie un sistem global, în care sunt integrate în mod unitar componentele de mediu aflate pe întreaga planetă, atunci este evident faptul că dezechilibrele intervenite în structura mediului fiecărei țări se vor răsfrânge inevitabil asupra echilibrului sistemului global. De evidențiat, dacă se vrea o protejare eficientă a ecosferei, ca o condiție indispensabilă a

conservării și apărării vieții pe pământ, atunci se impune o protejare corespunzătoare a calității mediului existent în fiecare stat.

Scopul studiului. Sub acest aspect, cooperarea internațională este absolut necesară, fiindcă numai prin coordonarea eforturilor pe care le întreprind statele lumii în această direcție, prin adoptarea unor norme unitare cu privire la protecția mediului se va răspunde corespunzător la cerințele pe care le reclamă acțiunea de depășire a actualei crize ecologice și de prevenire a viitoarelor crize¹.

Rezultatele obținute și discuții.

I. Evoluția reglementărilor juridice internaționale privind mediul înconjurător Așa cum poartă, cât și liderii lor politici au conștientizat gravul pericol pe care îl reprezintă continuarea procesului ce a dus ca urmare la degradarea mediului, precum și necesitatea de a se acționa cu hotărâre în vederea stopării acestui proces nu numai la

nivel național, dar și internațional, în 1972, sub egida ONU s-a desfășurat la Stockholm prima Conferință a Națiunilor Unite asupra mediului, la care au participat reprezentanți a 113 națiuni, dar și un număr impresionant de delegații reprezentând diverse organisme internaționale cu caracter guvernamental și neguvernamental, foruri politice, științe, tehnice și culturale din întreaga lume. Lucrările acestui forum internațional privitor la problemele pe care le ridică protecția mediului s-au finalizat prin adoptarea unei Declarații, care stabilea direcțiile principale de acțiune în legătură cu această problemă majoră și principiile ce trebuiau să stea la baza cooperării statelor lumii în transpunerea în practică a obiectivelor trasate de Conferință. Totodată, au fost adoptate o serie de recomandări ce se adresau țărilor membre ale ONU și Secretarului General al Organizației³.

De menționat, în deosebi, viziunea primei Conferințe internaționale în problema mediului referitor la relația dintre om și natură, viziune ce se regăsește atât în conținutul Declarației, dar și în recomandările formulate pentru Adunarea Generală a ONU și statele-membre ale Organizației. Deci, în Declarație se enunță ideea că: „Omul este, în același timp, creația și creatorul mediului său înconjurător, care-i asigură însăși existența fizică și îi oferă posibilitatea unei dezvoltări intelectuale, morale, sociale și spirituale. Pe parcursul a lungii evoluții a speciei umane pe pământ, a sosit momentul când, datorită progreselor tot mai rapide ale științei și tehnicii, omul a dobândit posibilitatea de a transforma mediul în nenumărate feluri și într-o proporție fără precedent.

Cele două elemente ale mediului, elementul natural și cel creat de omul însuși sunt indispensabile prosperității sale și deplinei folosințe a drepturilor sale fundamentale, inclusiv dreptul la viață.

Luând în considerație această idee, se vor formula principiile de bază ale cooperării internaționale în acțiunea de protejare și refacere a ambianței naturale, cum ar fi:

a) Prin necesitatea ocrotirii și restabilirii capacității globului pă-

mântesc de a produce resurse esențiale regenerabile;

b) Prin exploatarea în așa fel a resurselor neregenerabile, încât să nu apără riscul epuizării lor înainte de a se găsi înlocuitori acceptabili sub aspect economic și ecologic;

c) Prin facilitarea accesului fiecărui popor, în condiții pe deplin echitabile, la resursele naturale ce constituie patrimoniul comun al omenirii⁵.

Pe baza recomandărilor formulate de Conferința de la Stockholm s-a instituit Ziua Mondială a Mediului, iar adunarea Generală ONU a înscris, între problemele sale majore, și pe aceea a protejării mediului. În cadrul celei de-a XXVII-a sesiuni, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția nr.2997 cu privire la cooperarea internațională în domeniul mediului, în temeiul căreia s-a creat Consiliul de Administrație al Programului Națiunilor Unite pentru mediu, cu sprijinul material al ONU și cu contribuția benevolă a statelor-membre ale acestei organizații.

O etapă nouă în recunoașterea caracterului internațional al problemelor ce țin de ocrotirea mediului și, în crearea cadrului adecvat pentru a tot mai intensă și eficientă cooperare în această direcție a constituit-o Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa. Partea a doua a Actului final al Conferinței de la Helsinki din 1975 întocmai arată importanța pe care o prezintă conservarea, protejarea și refacerea resurselor naturale ale planetei și recomandă statelor semnatare să întreprindă, pe cont propriu și în cooperare, acțiuni hotărâte care să stăvilească procesul de degradare a mediului și să creeze condiții adecvate pentru refacerea și utilizarea rațională a acestuia⁷.

Deci, structurile instituționale ale ONU, precum și diversele organizații guvernamentale cu caracter universal sau regional se vor implica din ce în ce mai mult în acțiunile de protejare a mediului și de restabilire a echilibrelor ecologice, inițiind multiple și diverse acțiuni de cooperare în această direcție. De exemplu:

Comisia Economică pentru Eu-

ropa din cadrul ONU s-a angajat, cu toate cele 14 organe principale și cu cele peste o sută de organisme secundare, ca campania de combatere a poluării pe plan regional, introducând în programele sale importante măsuri privind studierea principalelor surse de poluare, precum și a celor mai eficiente modalități de luptă împotriva poluării și degradării mediului. Dând curs cerințelor de coordonare strategii în domeniu, Comisia Economică și-a creat un organ specializat - Consiliul guvernelor țărilor Comisiei Economice pentru Europa (C.E.E.) din cadrul ONU pentru problemele mediului. Printre numeroasele probleme asupra cărora s-a concentrat atenția noul organism, este de menționat:

a) Cercetarea stării mediului în zona geografică a C.E.E.;

b) Examinarea politicilor naționale de protejare și refacere a mediului, a legislațiilor adoptate și a instituțiilor create în acest scop;

c) Elaborarea de ecostandarde, de norme și reglementări corespunzătoare pentru asigurarea calității fiecărui factor de mediu;

d) Coordonarea, la nivel european și mondial, a programelor naționale de protecție a mediului, încheierea în acest scop a unor acorduri sau convenții cu caracter regional și subregional.

Încă un moment important pe linia intensificării cooperării internaționale în probleme de mediu l-a reprezentat Convenția de la 1979 privind repoluarea transfrontalieră de la mare distanță, în care accentul se va pune pe dezvoltarea cooperării în sectoarele consemnate drept critice pentru problema care a făcut obiectul Convenției. În curând, Organul executiv interimar al Convenției va acorda o atenție deosebită extinderii cooperării în alte sectoare critice, strategiilor și politicilor axate pe reducerea poluării asupra sănătății oamenilor și a întregii ambianțe naturale. În anul 1983 va intra în vigoare instrumentul juridic, pe baza căruia se vor soluționa probleme vizând reducerea și eliminarea poluării transfrontaliere.

Pe parcurs, programul Națiunilor Unite pentru Mediu a impulsionat în mod vizibil acțiunea de elaborare a

unui număr însemnat de proiecte privind cercetarea aprofundată a situației mediului în diverse regiuni ale globului, studierea mecanismelor complexe ce stau la baza echilibrelor din cadrul ecosistemelor prezente în aceste regiuni, a impactului activității omenеști asupra calității mediului. La fel, s-au definitivat proiecte privind realizarea unor sisteme eficiente de supraveghere a gradului de poluare a mediului, atât la nivel național, cât și la nivel regional și mondial.

În anul 1983 s-a creat, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare, a cărei activitate se va finaliza, pentru început, cu întocmirea și publicarea, în 1987, a impresionantului raport intitulat *Viitorul Nostru Comun*, document prin care omenirea este avertizată la modul cel mai serios asupra problemelor grave pe care le va avea de înfruntat în viitorul foarte apropiat, dacă nu se vor schimba atitudinile privitoare la mediu, modul de viață și maniera de a utiliza natura și resursele acesteia. Din acest moment, Comisia, care a întocmit raportul, lansa ideea inaugurării unei ere noi de dezvoltare economică, aplicării unor strategii prin care să se asigure atât realizarea intereselor materiale ale omenirii, cât și sănătatea mediului.

„Omenirea – se arată în raportul menționat – are capacitatea de a asigura satisfacerea nevoilor prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”.

Au rămas evidențiate Semnalele Comisiei și, în anul 1989, s-a declanșat, sub egida Națiunilor Unite, acțiunea de pregătire a Conferinței asupra Mediului și Dezvoltării. Pregătirea s-a desfășurat pe parcursul a doi ani, interval în care experți din întreaga lume au participat la elaborarea unor consistente acorduri de cooperare internațională în problemele mediului și dezvoltării, a căror negociere s-a realizat apoi într-un climat de largă deschidere și pronunțată receptivitate.

Mai târziu, Conferința Mondială asupra Mediului și Dezvoltării își va desfășura lucrările în iunie 1992, la Rio de Janeiro și va intra în istorie

ca *Întâlnirea la Vârf a Pământului*, ea fiind cea mai mare reuniune de conducători ai lumii care a avut loc vreodată. La lucrările Conferinței au participat șefi de state și de guverne, reprezentanți ai acestora – demnitari cu grad înalt din 179 de țări. Alături de reprezentanții oficiali ai statelor, la reuniune au mai luat parte reprezentanți ai organizațiilor din cadrul ONU, ai diverselor organizații internaționale, guvernamentale și ai cercurilor de afaceri, precum și ai cercurilor științifice și culturale.

S-au finalizat lucrările Conferinței cu adoptarea a cinci documente cu caracter programatic, ce pornesc de la consfințirea adevărului că singura cale spre progresul economic pe termen lung este unitatea permanentă dintre dezvoltare și protecția mediului și, respectiv, de la constatarea că această cerință nu se va putea onora decât numai în condițiile unui parteneriat global, nou și echitabil, care să implice guvernele, populația și sectoarele-cheie ale societăților și care să aibă la bază acorduri internaționale menite a proteja integritatea mediului planetar și sistemul de dezvoltare.

La Rio sunt adoptate cele cinci documente:

- Declarația asupra mediului și dezvoltării, ce conține 27 de principii prin care se definesc drepturile și responsabilitățile națiunilor în realizarea dezvoltării și bunăstării umane;

- Agenda XXI, un veritabil program al unei dezvoltări viabile din punct de vedere social, economic și ecologic, pe deplin compatibil cu exigențele secolului al XXI-lea.

- Declarația de principii pentru îndrumarea gospodăriei, conservării și dezvoltării durabile a tuturor tipurilor de păduri, declarație ce insistă asupra valorii pădurilor și a importanței acestora în cadrul ecosferei;

- Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbării climatei, adoptată în scopul stabilirii, prin cooperarea tuturor statelor lumii, a gazelor cu efect de seră din atmosferă la niveluri care să nu deterioreze clima globului;

- Convenția asupra diversității biologice, document ce relevă importanța pe care o prezintă păstrarea

diversității și care, în consecință, cere tuturor statelor lumii să utilizeze cele mai adecvate căi și mijloace în scopul conservării varietății speciilor vii și asigurării unei repartiții echitabile a beneficiilor folosirii biodiversității biologice.

Deci, Conferința de la Rio și documentele adoptate de Conferință demonstrează convingător faptul că omenirea este astăzi pe deplin conștientă de proporțiile pe care le înregistrează dezastrul ecologic, de necesitatea stopării cât mai grabnice a acestui proces și, în total, de cerința inițierii unor măsuri energetice, coerente și eficiente de către fiecare stat, precum și a unor programe tot mai cuprinzătoare de cooperare internațională⁹.

Până la sfârșitul lunii mai 1991 au fost adoptate 152 de tratate cu privire la protecția și nepoluarea mediului, dar odată cu întrunirea la nivel înalt de la Rio de Janeiro din 1992 numărul acestora a crescut considerabil¹¹.

II. Un nivel ridicat de protecție.

Afirmat ca un principiu de politică a UE în materie de mediu, cu reverberațiile corespunzătoare în cadrul celor 27 de state membre, un nivel ridicat de protecție a mediului a fost înscris în art.100A al Tratatului CE prin Actul Unic din 1987. El exprimă două garanții în acest sens: pe de o parte, obligația pentru Comisia Europeană de a lua ca bază un nivel ridicat de protecție în propunerile sale privind mediul, dar și în domeniul securității, sănătății și protecției consumatorilor, iar pe de alta, deschiderea posibilității de a salvagarda un nivel de protecție diferit în plan național, prin intermediul acordului CE. Odată cu Tratatul de la Nisa, din 2000, cerința unui nivel ridicat de protecție, inițial uitată, a fost în final înscrisă la articolul 37 al Cartei drepturilor fundamentale, în cadrul principiului integrării politicii mediului în alte politici ale Uniunii, ceea ce, din acest punct de vedere, îi acordă un caracter mai puternic decât în situația sa originală, din cadrul Tratatului.

Reforma de la Lisabona nu renunță la semnificațiile acestui prin-

cipiu ci, din contra, le consolidează prin introducerea în cadrul articolului 3 al TUE care reprezintă, într-o nouă formă ce se vrea mai puțin legată de ambițiile economice, obiectivele Uniunii: „Uniunea instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și spre un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Aceasta promovează progresul științific și tehnic”.

Protecția mediului, drepturile omului și dezvoltarea durabilă.

Impunerea ca o prioritate a preocupării ambientale a avut un impact major asupra problematicii drepturilor omului, generând recunoașterea și garantarea unui drept uman fundamental de „generația a treia” – a drepturilor de solidaritate, dreptul la un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic. În măsură în care dezvoltarea durabilă constituie un obiectiv mai vast, el implică recunoașterea drepturilor omului, în general, și a dreptului la mediu, în special. Mediul și dezvoltarea durabilă fiind distincte, dar completare, întrețin o legătură strânsă, dar complexă, cu drepturile omului. Ele au obligat teoria tradițională a drepturilor omului să evolueze pentru a lua în calcul o nouă dimensiune politico-juridică și socială a vieții pe planetă.

Interdependentele sale esențiale (apă, aer, hrană) sunt nevoi condiționate de marile echilibre naturale ale biosferei (clima, ciclul apei, biodiversitatea), în privința cărora s-a stabilit că și ele sunt dependente de impactul activităților umane asupra mediului și a resurselor naturale. Astfel, protejarea mediului contribuie la protejarea vieții și se atașează unuia dintre primele drepturi fundamentale ale omului: dreptul la viață. Dreptul la mediu contribuie la sporirea efectivității anumitor drepturi ale omului clasice, precum drepturile la sănătate, alimentație, familie și chiar la libertatea de expresie.

Mediul a dobândit direct statutul unui drept fundamental pentru că a devenit expresia unei politici publice de interes colectiv, exprimând noi forme de solidaritate: între om și natură, între nord și sud. El reflectă, astfel, o nouă valoare socială, o etică, o responsabilitate individuală și colectivă care se impune nu numai statelor, dar și, totodată, tuturor locuitorilor planetei. Pentru a apăra etica mediului, s-a născut o mișcare ecologistă prin intermediul ONG-urilor naționale și internaționale și o mișcare politică, prin participarea partidelor verzi.

Având un fundament științific și unul social, mediul a dobândit o legitimitate politică, ajungând să fie consacrat, prin drept, la nivelul cel mai ridicat al ierarhiei juridice, ca drept fundamental.

Conceptul de dezvoltare durabilă, impus prin Raportul Brundtland (1987), urmărește concilierea punctelor de vedere divergente ale părților din Nord și ale celor din Sud asupra rolului mediului în relațiile sale cu dezvoltarea economică. În loc să prezinte protecția mediului ca fiind antinomică cu aceasta din urmă, este vorba de a instaura un nou tip de politică economică, unul care integrează preocupările de mediu. Astfel, Declarația de la Rio în acțiunea din 1992 stabilește două linii directoare pentru acțiunea internațională în această direcție:

- Dreptul la dezvoltare trebuie realizat în așa fel încât să satisfacă, în mod echitabil, nevoile relative la dezvoltare și la mediu ale generațiilor prezente și viitoare. (Principiul 3);

- Pentru a ajunge la o dezvoltare durabilă, protecția mediului trebuie să fie parte integrantă a procesului de dezvoltare și nu poate fi considerată în mod izolat. (Principiul 4).

Dezvoltarea durabilă aparte, așadar, ca un obiectiv de atins care implică integrarea mediului în alte politici, și, din această cauză, îi atribuie un loc proeminent în noile politici publice. În acest caz, principiul integrării se combină cu dreptul la dezvoltare, care trebuie să fie preocupat nu numai de nevoile generațiilor prezente, dar și de cele ale generațiilor viitoare. Această luare

în calcul a durabilității temporale trimite la necesitatea unei utilizări precaute și echitabile a resurselor natural partajate.

Dar acest concept complex, din ce în ce mai juridicizat, nu implică numai o nouă politică economică preocupată de resursele naturale și o viziune pe termen lung care să apere drepturile generațiilor viitoare, ci presupune luarea în calcul a drepturilor fundamentale și, în special, a dreptului uman fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic.

„Ființele umane sunt în centrul preocupărilor relative la dezvoltarea durabilă.” (Declarația de la Rio, Principiul 1).

În concluzie, recunoașterea dreptului uman la mediu este o condiție necesară punerii în aplicare a obiectivului dezvoltării durabile¹³.

Cum am menționat anterior, pe parcursul ultimelor decenii, problemele de mediu s-au acutizat în așa măsură, încât afectează toate statele lumii, indiferent de poziția geografică și de nivelul de dezvoltare. Numai în statele Comunității Europene sunt produse anual circa 2 mln. de deșeuri. Într-un ritm dramatic cresc emisiile de biogaz de la sursele mobile și staționare, dat fiind consumul excesiv de energie poluantă, în special, al cărbunelui și al produselor petroliere (în deosebi diesel). Calitatea vieții locuitorilor continentului European, în special, al celor ce locuiesc în ariile urbane, s-a înrăutățit considerabil, în urma gradului înalt al poluării și al vandalismului cu care sunt utilizate resursele naturale. Respectiv, protecția mediului a devenit una dintre problemele majore cu care se confruntă Europa. Comunitatea Europeană a fost vehement criticată pentru acordarea priorității intereselor comerciale și economice în fața celor de ordin ecologic.

Legislația europeană în domeniul protecției mediului, cuprinde peste 200 de acte normative (directive, regulamente și dispoziții) care se referă la o mare varietate de sectoare:

Poluarea apelor și a aerului, gestionarea deșeurilor și a produselor chimice, biotehnologia, radioprotecția, siguranța nucleară și

protecția naturii. Ea își are originea într-o conferință a șefilor de state și guvernare din octombrie 1972, care s-a pronunțat pentru instituirea unei politici comune în domeniul protecției mediului ambiant.

Deci, în susținerea acestei decizii a fost lansat *Programul comunitar cadru pentru promovarea acțiunilor de protecție a mediului*, bazat pe o abordare verticală și pe secvențe a problemelor de mediu, pentru o perioadă de cinci ani. Acțiunile întreprinse în cadrul acestor programe erau îndreptate spre reducerea poluării prin impunerea unor standarde minime în așa domenii ca administrarea deșeurilor, poluarea atmosferică și a resurselor acvatice. Au fost implementate patru programe de acest tip (1973, 1977, 1983, 1993).

Prin Tratatul de la Roma și de la Maastricht a fost pus fundamentul legislației comunitare în domeniul mediului. În conformitate cu articolul 130 r al Tratatului CE, acțiunile comunitare în domeniul protecției mediului se bazează pe respectarea principiului de precauție, pe principiul poluatorului plătește, și pe corectarea, cu prioritate la sursă, a daunelor aduse mediului. Acest articol stipulează, în plus, că exigențele în materie de protecție a mediului trebuie să fie integrate în definirea și implementarea altor politici ale Comunității.

Aceste obiective sunt dezvoltate în al Cincilea program comunitar de politică și de acțiuni referitoare la mediu și la o dezvoltare durabilă, care să respecte mediul, adoptată de Consiliu la 1 februarie 1993 și în care sunt formulate strategiile și acțiunile Comunității în domeniul mediului până la sfârșitul secolului și în continuare. Principiile de bază ale acestui program de acțiuni sunt „împărțirea responsabilităților”, adică o participare cât mai largă, participare activă și integrarea în toate politicile a tuturor participanților la viața economică și socială, inclusiv a administrațiilor publice locale, regionale și naționale.

Odată cu dezvoltarea politicii de mediu au fost adoptate un șir de instrumente financiare și tehnice pentru reglementarea mediului: Programul LIFE, eco-etichetarea, auditul

de mediu, sistemul de evaluare a impactului asupra mediului a proiectelor publice și private, criteriile aplicate de inspectoratele ecologice în statele membre pentru controlul și împiedicarea poluării integrate, taxele la emisiile de bioxid de carbon și energie.

Programul LIFE a fost conceput de Comisia Europeană ca un instrument financiar, menit să contribuie la dezvoltarea, implementarea și perfecționarea politicii și legislației comunitare în domeniul mediului. Programul co-finanțează acțiuni și proiecte de mediu atât în statele membre, cât și în statele mediteraniene, baltice, statele asociate și statele lumii a treia.

Structura programului se bazează pe trei componente tematice:

- Life-Nature – contribuie la implementarea Directivelor comunitare privind protecția păsărilor migratoare și a habitatelor, în special, administrate în cadrul inițiativei „Natura 2000”;

- Life- Enviroment – promovează dezvoltarea metodelor și tehnologiilor noi în ceea ce privește conservarea mediului natural;

- Life pentru statele terțe - susține dezvoltarea proiectelor de asistență tehnică în domeniul protecției mediului în statele bazinului Mării Mediterane și Mării Baltice, contribuind la instituirea capacităților administrative și structurale și implementarea politicilor progresive în domeniul mediului.

III. Reglementări internaționale

Politicile occidentale privitoare la protecția mediului și a resurselor naturale au căpătat o tot mai mare amploare în anii '80. Cauza a fost legată de faptul că daunele aduse mediului sunt departe de a fi menținute sub control. Din fericire, în ultimii ani, tot mai mulți oameni devin conștienți de aceste pericole și cer acțiuni mai energice la nivel național, european și internațional pentru protecția mediului înconjurător.

Ca rezultat al acestei îngrijorări, a crescut numărul măsurilor din domeniul politicilor de mediu, de la cele legate de legislație la cele

din domeniul politicilor financiare. În particular, tratatul de la Amsterdam a pus pe primul plan principiul “sustainable development”, adică al dezvoltării suportabile, precum și prioritatea protecției mediului înconjurător. Astfel strategia în acest domeniu a Uniunii Europene a devenit mai pragmatică și mai diversificată, acoperind toate sectoarele societății și îmbrățișând o gamă largă de instrumente de lucru. Câteva dintre problemele de mediu sunt în mod deosebit familiare cetățenilor Europei. Unul dintre ele este cel al creșterii îngrijorătoare al cantității de deșuri.

La nivelul comunității europene rezultă anual un volum de deșuri de cca. 2.000 de milioane de tone. Peste 40 de milioane de tone din cantitatea de mai sus (2%) sunt clasificate ca deșuri toxice. În ultimii 6 ani, cantitatea de deșuri generate a crescut cu cca. 10% pe an. Este evident că această tendință trebuie stopată, dacă nu dorim să ne scufundăm în deșuri. Uniunea Europeană și-a definit și urmărește punerea în aplicare a strategiei sale în acest scop. Elemente ale acestei strategii sunt prezentate în continuare.

Urmărim să aducem această informație la toate nivelurile locale și regionale, la cunoștința organizațiilor neguvernamentale, la politicienii de la toate nivelurile, la partenerii sociali, la consumatori, la cetățeni.

Sperăm că această informație să dea o idee clară asupra modului în care fiecare poate contribui la rezolvarea problemei de mediu creată de deșuri.

Deșeurile în Europa

Un kilogram de deșuri de persoană pe zi poate nu pare cine știe ce, dar, la nivelul Europei, pe parcursul unui întreg an, aceasta conduce la peste 200 de milioane de tone de deșuri municipale care trebuie prelucrate și depozitate într-un fel sau altul. Mai mult decât atât, 63% din deșeurile municipale nu reprezintă decât o mică parte din “muntele” de deșuri produse anual în interiorul țărilor comunității. Situația actuală nu mai poate continua. Deșeurile nu sunt numai un pericol la adresa mediului înconjurător. Ele au devenit o amenințare la adresa sănătății uma-

ne, în general, și a modului nostru de viață. Gropile de deșeuri devin pe zi ce trece mai pline.

Metale grele și substanțe toxice se scurg zi de zi în sol și în apa freatică. Depozitele generează gaze toxice și explozive.

Și mai periculoase se dovedesc a fi gropile de deșeuri neamenajate sau slab amenajate al căror risc este incomparabil mai mare decât al depozitelor construite în conformitate cu cerințele și tehnologiile moderne. În sfârșit, o parte importantă a deșeurilor industriale și casnice sunt clasificate ca fiind periculoase, ceea ce reclamă tehnologii speciale de tratare.

Transportarea deșeurilor într-o altă țară dispusă, eventual, să le accepte, nu este, în mod evident, o soluție pe termen lung. Cu toate acestea, depozitarea deșeurilor este numai una dintre laturile problemei. Cantitatea de deșeuri pe care o producem este o consecință a stilului nostru de viață.

Modelul nostru de producție - consum trebuie să se adapteze la cerința de minimizare a presiunii asupra mediului în care trăim și consumăm resursele limitate ale Terrei. Pe scurt, producția de deșeuri este unul dintre cei mai relevanți indicatori ai progresului pe calea dezvoltării suportabile.

Aspecte importante despre situația deșeurilor în Europa:

- Totalul cantității de deșeuri generate anual în țările europene este de cca. 2.000 tone. Peste 40 de milioane de tone din aceste deșeuri intră în categoria deșeurilor toxice.

- Intre 1990 și 1995 totalul cantității de deșeuri generate în Europa a crescut cu 10%.

- Ramurile cele mai mari producătoare de deșeuri sunt: agricultura, construcțiile, mineritul și aglomerațiile urbane. Cantitățile cele mai mari de deșeuri provin din agricultură, în timp ce deșeurile cu cel mai negativ impact asupra mediului sunt cele provenite din industrie.

- Sursele de deșeuri variază de la o țară la alta în funcție de situația economică a acestora din urmă. Țările din vestul Europei produc o cantitate mai mare de deșeuri industriale și urbane, în timp ce în țările

din est procentul maxim de deșeuri îl dă mineritul.

- Cantitatea de deșeuri municipale (casnice) din țările europene a crescut în deceniul trecut cu 11% pe an, ajungând la un total de cca. 200 de milioane de tone pe an. Se preconizează menținerea acestei tendințe de creștere în perioada imediat următoare.

- Fluxul de deșeuri municipale din țările europene are ca principale componente hârtia și deșeurile organice cu o tendință de creștere a ponderii deșeurilor de plastic.

- Majoritatea deșeurilor municipale din țările europene este depozitată în sisteme amenajate, în continuare cea mai ieftină opțiune de neutralizare a deșeurilor, chiar și după introducerea taxelor de depozitare.

- Conștientizarea necesității de a preveni și minimiza cantitatea de deșeuri este o realitate ce se manifestă prin tehnicile de reciclare ce se aplică îndeosebi în țările cu sisteme de management al deșeurilor avansat din vestul Europei. Se face încă foarte puțin pentru aplicarea tehnologiilor de fermentare a compostului.

Concluzii. Statisticile privind producția de deșeuri, compoziția, transportul și depozitarea în țările europene se bazează pe date colectate cu metode diferite ce au la baza grade diferite de detaliere. Aceasta face ca imaginea de ansamblu precum și tendințele din diferite zone să nu fie absolut certe. O sursă de îngrijorare importantă este legată de lipsa datelor despre deșeurile toxice.¹⁵

Din aceste considerente, toate acordurile, convențiile și tratatele internaționale privind protecția mediului înconjurător, este strict necesar de modificat prin reforme noi, ca o soluție mai eficientă și anume modificarea unor puncte de bază necesare pentru respectarea și impunerea acestor reguli între statele membre, ca cele din urmă să aibă un efect major și într-adevăr să funcționeze.

Bibliografie

1. CAPCELEA A., Drept ecologic, Chișinău, 2000
2. CAPCELEA A., Perspectivele integrării ecologice europene, Chișinău, 2000

3. BOBICA N., Elemente de ecologie și dreptul mediului înconjurător, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1994, p.130-138.

4. BALAN O., BURIAN AI., Drept internațional public, Volumul II, Chișinău 2003

5. DUMITRIU A., POPESCU D., Considerații juridice asupra mediului înconjurător în lumina Conferinței de la Stockholm și a documentelor adoptate // Studii și cercetări juridice, nr.1/1973.

6. DUȚU M., Dreptul mediului, Tratat, Vol. I, II, București, Ed. Economică, 1998

7. DUȚU M., Tratat de dreptul mediului” ed.a III-a, Ed. CH Beck, București, 2007, p.229-337.

8. POPESCU D., „Evoluția și diversificarea cooperării internaționale pentru protejarea mediului înconjurător”, RRSI, nr.4, 1973.

9. POPESCU D., „Protecția mediului mediului înconjurător în dreptul internațional”, SDR, nr.2, 1992.

10. POPESCU D., NĂSTASE A., „Drept internațional public”, Editura Șansa, București, 1997, p.337.

11. D.COMAN F., „Drept internațional public”, Editura All, București, 1993, p.260.

12. ȚURCANU C., „Revista Moldovenească de Drept Internațional și relații internaționale”, nr.3-4(7-8), 2007, p.36-39.

13. LEGEA PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR, Nr. 1515-XIII, din 16 iunie 1993, publicată în M.O Nr. 10/283 din 30 oct. 1993; 58.

14. CODUL APELOR nr.1532-XII din 22 iunie 1993 (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.10, art.287),

15. LEGEA PRIVIND SECURITATEA BIOLOGICĂ nr. 755-XV din 21 decembrie 2002. Legea pentru aderarea Republicii Moldova la Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei Nr. 29-XV din 13.02.2003, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.48/193 din 18.03.2003

16. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Acordului între Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului al Republicii Moldova, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în zona formată din ariile naturale protejate Deltei Dunării și Prutul.

17. CONVENȚIA –CADRU ASUPRA DIVERSITĂȚII BIOLOGICE, (Rio de Janeiro, 5 iunie 1992), ratificată la 16 martie 1995, în vigoare pentru Republica Moldova din 18 ianuarie 1996

18. CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU COMBATAREA DEȘERTIFICĂRII ÎN ȚĂRILE AFECTATE GRAV DE SECETĂ ȘI /SAU DEȘERTIFICATE, adoptată de Adunarea generală a O.N.U. la 17 iunie 1994, Paris, deschisă spre semnare la 14 octombrie 1994, ratificată de Republica Moldova la 24 decembrie 1998

Surse internet:

19. <http://www.salvaeco.org/html/stiri/2003/20>
20. <http://www.ppnatura.org>
21. <http://www.ecosfera.ournet.md/articole/ec6/divers62.htm>
22. <http://www.moldova.md/ro/government/oll/ECOLOGIE/>